



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Ad id 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

pœnitentem, c. 3, & ibi Gl, Panorm. Zabarel. & Anan. inf. De adulter. cum ex adulterio uxoris semel marito jus quæsitum sit, videlicet ut eam non teneatur recipere vel etiam retinere; quod ei invito auferendum non est, ult. in fine D. de pœn. & l. Id quod nostrum v. de R. I.

Quod autem Dd. nostri ex hoc textu colligunt, meretrices ideo ab Ecclesia tolerari, ad evitanda scilicet majora mala, puta stupra, adulteria, incestus, nititur vulgari hoc axioma: Ex deobus malis, id quod minimum est eligendum, cap. Duo mala, ibi v. d. dist. 13, Non tamen idcirco excusantur à peccato meretrices, etiam si causam paupertatis obrudant, ut etiam dictum supra. Nam, ut eleganter inquit Ulpianus Jurisc. non est ignoscendum ei, qui obtentu paupertatis turpissimam vitam elegit, l. Palam 43, v. De ritu nupt. Uti nec illi à peccato excusantur, qui cum ipsis congregiuntur, per text. in can. Meretrices & can. Nemo sibi blandiatur xxxii. q. 4.

Hic quæstio incidit, An reus ad mortem condemnatus ideo liberari possit, quod publicam meretricem in uxorem petat? Sunt qui existimant, per textum nostrum. Et sic in Hispania aliquando usurpatum fuisse refert Ant. Gomez. Variar. resolut. tomo 3, cap. 13, num. 37, vers. Quintus casus. Idem consuetudine Franciæ receptum esse tradit And. Tiraquel. in tract. De Pœnis causa 36, qui tamen non de meretrice, sed de puella simpliciter loquitur, additque ibidem ex Barth.

Chassanxo hanc rationem, quod per matrimonium major reo videatur pœna imponi, quam per mortem, propter malitiam mulierum. In meretrice verò hanc adfert rationem Ant. Gomez. jam citato loco, ut scilicet hoc modo meretrix revocetur à via perditionis ad vitam salutis. Sed negat Gomezius hoc observari in Ducatu Mediolanensi, quemadmodum & Tyraq. in Gallia, licet ignoret, an illud olim fuerit observatum. Et testatur idem Gomez. Petrum de Beronia aliquando hac de re consultum Andegavis de quodam fure petito per meretricem, respondisse, eundem furem non relaxandum, sed laqueo strangulandum esse: & ita factum fuisse.

Neque obstat textus noster hic; quia non inquit, talem reum dimittendum esse impunitum, sed ducenti meretricem proficere hoc opus in remissionem peccatorum, quemadmodum & alia charitatis opera. Nam pœnam in exteriori foro hac de causa remittere pugnat cum Republicæ utilitate, nec fit sine præjudicio partis læsæ. Sed neque hæc sententia jure probatur, imò magis adversari videtur l. Commissum 17, C. Ad L. Jul. de adult. Quamvis Emmanuel Soarez in annotat. ad citatum locum Gomezii, existimet eam aliquâ ratione & æquitate niti, ut hac de causa reus liberetur: cujus tamen contrarium ego magis æquum esse existimo; licet ubi moribus recepta est, non putem ab ea esse recedendum.

In Cap. Ad id 21.

SUMMARI A.

1. Matrimonium metu contractum convalescit per spontaneam cohabitationem.
2. Item per subsequentem copulam.

EX hoc Cap. intelliguntur plenius ea, quæ sup. eod. ad c. Cum locum latè differimus de matrimonio justo metu contracto; quod licet ipso jure nullum sit, tamen convalescit per spontaneam utriusque cohabitationem, quâ metus ille purgatur, tacito scilicet succedente consensu. Sed facti speciem unâ cum decisione breviter proponamus. Mulier quædam cum coacta contraxisset matrimonium, & postea per sesquiannum cohabitasset viro suo, tandem eum deseruit, & uterque tam vir quam mulier alienos

concubitus sectatus est; post hæc allegabat mulier, quod invita illi juncta fuisset, & proinde petebat se ab eo separari. Quæsitum est, quid juris; Et respondit hoc textu nostro S. Pontifex, quod, etsi ab initio mulier invita tradita fuerit viro, quia tamen postmodum per sesquiannum ei cohabitaverit, coaseatur hoc ipso in eum consensisse, atque idcirco eam compellendam esse, ut ad virum suum redeat: neque testès audiri oportere, si quos mulier producere velit ad probandum, quod in eundem virum non consenserit, cum mora tanti temporis hujusmodi probationem excludat. Jubet præterea utrique imponi pœnitentiam propter adulterium utrimque admissum.

Itaque hoc textu nostro consensus, qui antea vi extortus fuit, transit in liberum consensum

U u per

per cohabitationem subsequentem. Eo enim ipso, quod mulier metum passa à viro non discedit, præsumitur consentire. Unde non inicitè Glossa hic.

Effuge cum poteris ne consensisse puteris, Nam si persistiteris, illius uxor eris.

Et quamvis hic textus meminerit sesquianni, quo sibi invicem cohabitaverunt: id tamen magis ad factum, quam ad jus referendum est; cum sufficiat vel momento temporis spontaneam cohabitationem accessisse, ex sententia Butrii &

Panorm. hic. Idque iudex æstimabit ex quantitate moræ & fugiendi opportunitate. Idem Panorm. & communiter Dd. teste Præposito hic, quem vide latius. Simile est in promissione per vim præstita, quæ & per liberam solutionem subsequentem tacitè purgatur, l. 2, C. De eo quod metus caus.

Sed & hoc jure nostro hujusmodi metus purgatur per subsequentem copulam, per text. in c. 1, junct. ibid. Gl. inf. De eo qui duxit in matrim. & in c. Insuper 4, inf. Qui matrim. accus. poss.

In Cap. Sicut ex literis 22.

S U M M A R I A.

1. Sponsalia de futuro etiam jurata solvuntur per sponsalia de presenti.
2. Sponsalia jurata an derogent simplicibus?

EX hoc Cap. aperte evincitur, sponsalia de futuro (ut Dd. nostri loquuntur) etiam jurata solvi per sponsalia de presenti, id est, per matrimonium subsequens solo etiam consensu initum. Secus, si utraque sponsalia sint de futuro, quæ specie prioribus standum est, per hunc text. nostr. & in c. penult. inf. eod. Illius ratio est, quod fortius vinculum inest matrimonio, propter traditionem corporum, quæ tacitè intercedit in matrimonio, non verò in sponsalibus, arg. l. Quoties 15, C. De rei vindicat. Unde fit, ut si utraque sint sponsalia de futuro, prioribus non derogetur per posteriora, cum in utrisque similis promissio sit.

2. Sed quæstionis est, de duobus sponsalibus, quorum priora fuerunt simplicia, posteriora jurata, utrum posteriora hæc propter juramentum

preferri debeant? Quod non existimat Inno. hic, quem & probat Panormit. generalem hæc regulam inde eliciens, quod juramentum non valeat contra promissionem alteri factam etiam simpliciter, id est absque juramento: nullam tamen hujus rationem reddunt. Ego verò hæc esse puto, quod scilicet pecceris, qui fidem etiam simpliciter datam fallit, cap. 1, & cap. 3, sup. De pactis. Grave est, inquit Ulpianus, fidem fallere, l. 1, in princ. D. De constit. pecun. At verò si posteriora sponsalia prioribus simplicibus priora essent, ita quod sponsus posterioribus juratis insistere cogereetur contra fidem datam in prioribus, juramentum esset viculum iniquitatis, contra text. in cap. Quanto 18, vers. si falsam sup. De jurejur. & can. Inter cætera xxii. q. 4. Est præterea aperta juris regula, toties juramentum servandum esse, quoties non redundat in alterius præjudicium, nec vergit in dispendium salutis æternæ, cap. Cum contingat 28, sup. De jurejur. &c. Quamvis de pactis lib. 6, At verò hoc juramentum vergit in alterius detrimentum, & redundat in dispendium ipsius sponsi, secundò contrahendo sponsalia jurata.

In Cap. Cum apud 23.

S U M M A R I A.

1. Matrimonii contractus est edicti prohibitorii.
2. Mutus & surdus non prohibentur matrimonium contrahere.
3. An in que mutus ac surdus à nativitate.

Hoc Cap. consultus summus Pont. de muto & surdo, utrum matrimonium contrahere

possint, referibit, eos posse, eò quod matrimonii contractus sit edicti prohibitorii, hoc est, quod omnes matrimonium contrahere possint, qui à jure nõ prohibentur: quæ loquendi phrasi usus est Paulus Jurisc. in l. Mutus 43, in princ. D. De procuratorib. ubi & procuratoris dationem refert ad edictum prohibitorium. * Nullo verò jure prohibetur